

blemen getransformeerd in afzichtelijke beelden. De eenzaamheid en de zwijgzaamheid waren monsters, die de ademhaling langzaam verstikten. Zij zetten zich op de borst van den weerlooze en staarden hem in de oogen, terwijl hun niet waarneembare hand zijn keel toeneep. Maar in den ochtend, als hij de gordijnen opende en het grauwe winterlicht hem tegemoet dreef, was Willem weer een verbeterene, die geen verlangen naar de wereld kende en zich dus wel moest schikken in zijn bestaan. Hij ging naar den kelder, stookte de oven van de centrale verwarming op en trachtte zonder gedachten te zijn. Mechanisch verrichtte hij zijn werk, maar op een ochtend gebeurde het, dat hij het ei van den baron te hard had gekookt. Willem zag het dadelijk toen Winterstein het ei begon te eten en even meende hij, dat zijn meester hem wilde aankijken, maar bijna tegelijkertijd constateerde hij, dat hij zich had vergist. En eensklaps stormde er een woede in hem op. Niet jegens den ander, die niet anders kon zijn dan hij was, maar jegens zichzelf, die in verzuim was, in alle opzichten, nu hij de stilte niet meer kon verdragen, die hem zoo lang als een vertrouwde dampkring had omgeven. En dan plotseling te moeten inzien: dit is teleurgestelde liefde, die zich lang beantwoord waande en eindelijk tot de erkenning van haar eenzijdigheid, haar vruchteloosheid ontwaakt. En nu wist hij ook, dat hij Winterstein haatte, zoo fel als men iemand maar kan haten, met wien men meer verwantschap heeft dan het zelfbewustzijn kan verdragen.

Nu hij de verhoudingen zoo duidelijk voor zich zag, werd het iets rustiger in Willem. Hij begreep, dat ieder vechten nutteloos was. Nog altijd lag ginds de wereld en hier het huis. En als hij ginds niet behoorde, dan moest hier zijn plaats zijn. Hij werd er gelaten onder, zijn bespieden van den meester werd minder scherp, hij wist dat de dingen nu eenmaal zoo lagen. Maar 's nachts kwam de onrust weer over hem en eenmaal werd een ontzettende herinnering weer in hem levend: zijn vrouw in barensweeën, met angstige kinderoogen, die den dood zagen naderen. Hij had het niet geloofd, zij wist het reeds. In tranen werd hij wakker, en stampvoette en sloeg zich op de borst en kneep zich in de armen, vanwege zijn overgrootte zwakheid. Toen prentte hij zich voor altijd in, dat dit niet meer zou gebeuren, en het gebeurde niet meer.

Maar enkele weken later, toen een voorjaarsluwte over het duinlandschap dreef, begon Winterstein aan het middagmaal te spreken.

„Wij gaan hier vandaan”, zei hij.

En even abrupt, zonder eenig innerlijk overleg, klonk Willem's antwoord:

„Ik ga niet mee.”

Nooit had hij geweten, dat hij dit zou zeggen, maar nu kwam het hem voor of het een sinds lang uitgemaakte zaak was. Hij vond geen vrede in zijn besluit, hij haatte er zich om, maar even fel was de haat jegens zijn meester, die daar vrijwel roerloos zat, als waren hier niet zoo-even uitingen van groot gewicht gedaan. De baron dacht na, hij begreep zijn knecht niet en evenmin zijn eigen reactie op dit onverwachte besluit. Maar Willem zag met nog steeds toenemende bitterheid hoe over hem was beschikt: bij hem, over hem en zonder hem. Hij nam het vleeschmes en stond op. Winterstein keek hem aan. „Laat dat”, zei hij.